

HƯỚNG ĐẠO, CUỘC ĐỜI THI VỊ

Nguyễn Minh Trị

Bình minh! Tiếng chim bưng lên ca hát đón ánh nắng mai. Hoàng hôn! Cánh rừng chìm dần vào tĩnh mịch. Tiếng ếch nhái vọng về từ cánh đồng xa. Sương rơi! Lạnh lạnh, ánh trăng ngà lấp ló trên tầng cây... Đó là thiên trường ca bất tận cho Hướng đạo (HD)... Cuộc đời thi vị!

Mấy ai biết được chuyện này. Và mấy ai đã sống được cuộc đời thanh nhã nên thơ như Hướng đạo. Thật vậy, nói về Hướng đạo mà quên yếu tố thi vị của cuộc đời là điều thiếu sót. Nhưng nhận ra nó đâu phải chuyện dễ! Ngôn ngữ hạn hẹp, dùng ngôn ngữ để diễn tả vô hình ta đóng khung bầu trời mộng mơ bao la đang nở hoa trong tâm hồn các em!. Cho nên, nói đến đời thi vị Hướng đạo, ta chỉ có quyền nói được một vài hình thái biểu trưng rồi ta hãy lặng thinh để con tim ta hòa vào nhịp sống. Hãy nhắm mắt lại để tận hưởng về. Cảm quan bình thường làm sao chụp hình được đời sống nội tâm Hướng đạo.

Thi Vị Từ Buổi Sinh Hoạt.

Mỗi buổi sinh hoạt hàng tuần là nguồn vui nho nhỏ và mới lạ, cứ tiếp nối liên tục bù đắp bao ưu tư trong suốt cả tuần. Buổi sinh hoạt có gì đặc biệt? Thực ra, mới nhìn qua, nó không có gì nổi bật và mới lạ. Hai giờ ngắn ngủi quay quanh với một vài trò chơi rồi ca với hát. Bộ đồng phục, chiếc khăn quàng, hoa Bách Hợp nở trên túi áo có thần lực của nó chăng? Không đâu!

Đời Hướng đạo là đời thi đua. Sinh hoạt Hướng đạo là hoạt động sáng tạo. Một chuỗi ngày dài lê thê với lớp học nhà trường làm cho các em mệt mỏi. Các em đến đó với sách vở, với bàn ghế, với bảng đen và lời giảng dạy... lâu dần tạo thành thói quen thụ động. Các em chịu đựng thường xuyên có thể dễ dàng phát sinh hình thái tư tưởng miễn cưỡng. Nguồn vui và sáng tạo khó tìm ra trong môi trường thụ động đó. Một vài giờ sinh hoạt Hướng đạo giúp các em nhận

được chìa khóa mở cửa cho bao ưu tư trốn thoát khỏi tâm hồn. Tiếng hát say sưa không phải bắt nguồn từ khả năng hát hay của em mà chính là niềm phấn khởi của một tư tưởng được sổ lồng thoát khỏi ràng buộc. Niềm vui ấy không phải là điều thi vị sao? Ở lớp học em tranh đua với nhau bằng con số, em gò ép theo điều kiện đã định sẵn, đã biết trước. Em cặm cụi lẻ loi bên cạnh bao nhiêu bạn bè lẻ loi khác. Giờ sinh hoạt Hướng đạo em hát để các bạn cùng hát, em đùa cho các bạn cùng vui. Tiếng reo hò các em kích thích lẫn nhau tự sáng tác lấy. Khởi nguồn sáng tạo làm thi vị hóa đời em.

Kỹ thuật chuyên môn, khéo tay hay làm, em chan hòa với các bạn, em chỉ vẽ lẫn nhau. Các em biết cùng nhau đồng tiến. Niềm hân hoan bao trùm giữa những trái tim. Trong vòng tay thân ái, em nối tình đoàn kết. Ước muốn đơn sơ ấy thành hình thật sự chính là nguồn thi vị của Hướng đạo sinh (HDS). Sự vận dụng khôn khéo, gợi ý tế nhị làm cho buổi sinh hoạt ngắn ngủi trở nên sôi động, hấp dẫn và đạt hiệu quả giáo dục cao là tài năng sẵn có của các Huynh trưởng, các em HDS. Nguồn cảm hứng tạo đời thi vị. Sự thi vị cuộc đời là tiềm năng nuôi dưỡng tâm hồn, khả năng phát triển và gìn giữ sức mạnh truyền thống của hoạt động HD.

Thi Vị Ở Những Lần Đi Trại.

Tuổi trẻ nhàm chán cảnh quen thuộc, ưa điều mới lạ, đó là bản tính tự nhiên. Các em thích thú những cuộc cắm trại miền xa. Đó cũng chính là nhu cầu tự nhiên của tuổi trẻ. Những hoạt động phong phú của một cuộc trại là nguồn cảm hứng vô biên của HDS. Núi sông hùng vĩ là bức tranh đẹp nhất in sâu vào tâm khảm đáp ứng nhu cầu phát triển trí tuệ và là món ăn đúng nghĩa nhất của tính hiếu động, ham khai phá, thích mạo hiểm.

Cha mẹ thương con cái nên tìm hiểu tâm lý trẻ con, đó là điều hết sức quan trọng, nhưng có thể lầm lẫn rằng trẻ em cần phải được chăm sóc cẩn thận, từ miếng ăn đến chiếc áo, chú ý kiểm soát từ chỗ ngủ đến bước đi cho các em. Thậm chí có người còn cấm

đoán con cái không được bước ra khỏi cái khuôn viên của khu vườn quen thuộc quanh nhà. Nắng sợ em cảm nắng, lạnh sợ em cảm lạnh, đi đường sợ em vấp té, mỗi khi đi về phải kiểm soát đôi tay có dính đất không... Họ tưởng rằng đó là lòng thương con và chu toàn bốn phận bậc sinh thành. Thực ra, sự cứng chiều chăm sóc thái quá vô tình đánh mất bản tính hồn nhiên của đứa trẻ, hạn chế sự phát triển tự nhiên của nó. Hậu quả hiển nhiên của đứa trẻ là ẻo uột, yếu đuối từ thể chất lẫn tinh thần. Đứa trẻ đâm ra cáu kỉnh, khó chịu, hỗn hào, vị kỷ, bạc nhược và sợ sệt trước bất cứ việc gì hơi khác lạ xảy ra. Trí nhớ kém, sự thông minh chậm phát triển, các em thường lười nhác và hay vùi vĩnh đủ thứ, gây khó chịu không ít cho người lớn. Và điều đau khổ nhất cho đứa trẻ là cảnh tù hãm đã cướp mất cái năng khiếu thiên phú của em.

Trong một cuộc cắm trại, nếu chú ý ta sẽ thấy những hoạt động cá biệt của từng em biểu lộ rõ rệt giữa thiên nhiên và chỉ có sống giữa thiên nhiên ta mới thấy cái đặc trưng ấy. Có em mãi mê chiêm ngưỡng chiếc cầu treo bắt cheo leo giữa vười mà các em mới vừa làm xong. Em thích đi qua lại trên đó, nét mặt em rạng rỡ hân hoan. Có em lại lén ra bờ sông nhìn chăm chú từng đàn cá lượn, em ngả nghiêng thân mình theo chiều cánh rong đong đưa dưới làn nước trong xanh. Có em lại thích núp mình trong bụi cỏ hoang theo dõi từng cử động của đôi chim xanh vô tình đùa vui trên cành cây thấp; mấp máy đôi môi em nhái thầm theo mỗi tiếng chim kêu. Cũng có em chỉ thích bay nhảy từ mô đá này qua mô đá khác. Em thích tìm dốc nào cao nhất, khó khăn nhất để vượt qua. Rồi hoa, bướm, cỏ cây... bao nhiêu thứ lạ chung quanh mặc tình cho em sưa tằm thỏa thích. Các em đang làm gì đó? Ai diễn tả được tâm hồn các em trong lúc say mê! Phải chăng các em đang tạo những vần thơ tuyệt tác của đời thi vị.

Thi Vị Từ Ánh Lửa Rừng Khuya.

Ánh lửa rừng khuya mang đầy mâu nhiệm – bập bùng lửa cháy xóa tan màn đêm – Ánh lửa sưởi ấm lòng em và xóa tan bao nỗi nhọc nhằn. Ánh lửa mang đến cho em niềm vui sum họp của đêm lửa trại và thấp lên ngọn đuốc tin yêu, đoàn kết. Rừng thiêng hoang vu không làm sao uy hiếp được tinh thần các em khi ánh lửa cháy bùng soi sáng từng khuôn mặt yêu thương. Các em đang chủ động một

sân khấu kịch nghệ vòng quanh ánh lửa. Những nghệ sĩ tài danh làm sao dám thi tài với các em. Các em đang thi thố tất cả tài năng tuyệt diệu nhất và đa dạng nhất của đời nghệ sĩ HĐ. Những điệu nhảy lửa, những lời gọi lửa hình như mang sắc tính thiêng liêng. Những điệu múa rừng, những vở kịch vui tạo không khí tung bừng xua đi cảnh rừng đêm tịch mịch. Quanh lửa trại, em thấy mình thực sự là nghệ sĩ tài danh. Có sinh hoạt nào thi vị bằng đời HĐ phải không em!

Thi Vị Từ Trò Chơi Lớn

Bất cứ một sinh hoạt nào của HĐ cũng nhằm mục đích phát triển một khía cạnh nào đó cho trẻ em. Trong đó trò chơi lớn đảm nhận vai trò quan trọng và đa dạng nhất. Nó thường mang lại yếu tố bất ngờ mới lạ cho Hướng đạo sinh. Trò chơi lớn mở rộng phạm vi hoạt động của Hướng đạo và bao gồm nhiều lãnh vực: huấn luyện, thử thách, trắc nghiệm, vui tươi... Từ đó, Hướng đạo sinh trưởng thành nhanh chóng về nhiều mặt. Dàn dựng một trò chơi lớn HĐ khó khăn lắm? Cá nhân tham dự trò chơi một mình lắm? Thì yếu tố nào thích thú các em? Thực sự, hình thức trò chơi lớn vô hình vô dạng. Mỗi cuộc trại là mỗi một lần các em có trò chơi lớn. Mỗi một địa hình có thể có nhiều trò chơi lớn khác nhau. Hơn nữa, mỗi một ngành có một trình độ tham dự vào trò chơi lớn. Có thể nói cuộc đời HĐ sinh thu tóm vào đó như một bài toát yếu. Các em tự gói ghém thu xếp những gì phải làm và đóng đúng vai trò đã được gợi ý trong trò chơi. Một bác sĩ, một chiến binh, một tay thợ săn, một hiệp sĩ... là những nhân vật có thể em gặp trong trò chơi lớn.

Muốn đóng đúng vai tuồng sống động ấy các em vận dụng tất cả trí thông minh sáng tạo của mình và kèm theo kiến thức phổ quát về nó. Sự thúc bách của trò chơi lớn Hướng đạo khơi ngòi cho năng khiếu phát triển, tính tháo vát và ý thức hướng nghiệp. Cái thú vị ở đây là không phải các em đóng kịch trên sân khấu đầy miễn cưỡng và “cải lương” tính, nhưng các em tự thay đổi thành con người mới hẳn giữa thiên nhiên. Là một người thợ săn phải phân biệt dấu vết, phải tìm hiểu phong tục tập quán của loài thú, phải theo dõi hoạt động của con vật. Là người trinh sát em phải biết cải trang thành một thổ dân bản xứ, phải biết thuật ẩn thân, phải tự tìm cách

mưu sinh và thoát hiểm mới làm tròn phận sự. Sự thi vị không còn là yếu tố bên ngoài mà chính là những gì đang sắp đặt bên trong. Ông tưởng tượng phong phú là nguồn cảm hứng bất tận cho các em.

Thi Vị Từ Cuộc Thám Du.

**Thầm du, sinh hoạt ãiãc bieät trong
chöông trình Hööung Ñião. Nöu mang tính
giaüi trí neáu ta hieäu nöu nhö nhöông bööuc
chaân lang thang. Cou gì thích thuø cho
baèng khi cauc em ñöoïc lang thang mieàn
ñiãt lai. Nöu mang tính khai phaù neáu ta
hieäu nöu laø cuoäc thaüm hieãm. Ouc maïo
hieãm ñöoïc kích thích vaø cauc em thaáy
mình trôu thaønh “ngöôøi huøng” cuüa röøng
nuüi.**

Từ cuộc thám du, những đức tính tháo vát, tự tin, can đảm, tương trợ và bảo vệ lẫn nhau phát triển. Quan sát, lượng định đồ hình, là nhu cầu cần thiết để hoàn thiện khả năng muốn chinh phục thiên nhiên. Thám du còn bao gồm cả thuật dạ hành. “Một đoàn quân bị vây khốn trong rừng, chung quanh là địch, các em đang đóng vai một đoàn quân lâm nạn trong tình huống nguy khốn đó. Năm vững kỹ thuật dạ hành để âm thầm di chuyển toàn đội của mình tới một vị trí an toàn...” Đêm tối mịt mù, thuật dạ hành củng cố sự tự tin, ý chí, nghị lực của HDS. Núi rừng hoang vu, sự uy hiếp của thiên nhiên thách thức sự can đảm và tháo vát, từ đó óc quan sát thêm nhạy bén và phát triển tính phản xạ của khả năng người sống trong thiên nhiên.

Thám du, ngoài các tác động phát triển về trí năng và khả năng như trên, nó còn thỏa mãn được đầu óc siêu thực của tuổi trẻ. Sự nghiệp của người lớn nhằm vào đường thành công trên mặt hiện tượng và thực chất, còn nguồn ước mơ của tuổi trẻ là nhu cầu đáp ứng tính siêu thực trừu tượng của các em. Thật vậy trẻ em thường đặt những câu hỏi hết sức ngộ nghĩnh, lạ thường và nhiều khi hóc búa. Chúng ta chớ nên ngạc nhiên tại sao, cũng đừng nên tìm cách bác bỏ hay chối từ câu trả lời. Những câu hỏi vô nghĩa nhất đối với chúng ta có thể mang ý nghĩa dễ thương nhất của các em. Bầu trời trong tâm hồn các em mênh mông và huyền diệu, ở đó có tất cả những gì trừu tượng nhất và đẹp đẽ nhất. Bất buộc trẻ em nghĩ đến thực tế, xa lìa niềm ước mơ thì không khác gì ta trồng cây ngượng mà lại mong cho cây phát triển.

Một em bé trong phòng có ngón ngang đồ chơi nhưng ta vẫn thấy thương khi em buồn buồn, dăm chiêu, tư lự. Một em bé quê thì chiếc xe hơi có thể lạ mắt, nhưng nó không thể hấp dẫn các em dài lâu như cảnh thác nước ven rừng, như những trò chơi “cút bắt” hay những lần đột kích một tổ ong... Nhìn đó ta có thể thấy được những gì đang sống mãnh liệt trong đầu óc các em? Phải chăng các em đang mơ về những không gian hùng vĩ, những cảnh xa lạ và bí mật của thiên nhiên, những cuộc thử thách “chí hùng” mang tính phiêu lưu mạo hiểm.

Những hoạt động đó chính là những bài thơ đẹp nhất trong cuộc sống HĐ tạo nên đời thi vị, đáp ứng đúng nhu cầu thiết yếu nhất của tuổi trẻ và làm nền móng để phát triển mai sau. Thi vị cuộc đời tạo nên hương thơm bát ngát, góp phần xây dựng con người hoàn thiện mai sau. Nuôi dưỡng một trẻ em nên người dày công phu và khó khăn, cái khó khăn này không phải ta thiếu thốn tình thương, thiếu thốn tài liệu sách vở hay môi trường học vấn, mà chính là thiếu một phương pháp thích đáng nhất để các em phát triển điều hòa và đáp ứng những nhu cầu cần yếu cho sự phát triển ấy. Nếp sống khó khăn, cô đọng là cái khung đóng kín hướng tư tưởng và trí thông minh của các em. Sự cứng chiều thái quá, giáo dục nhồi sọ, cầu thực, tén điều chỉ là môi trường phát triển tính bạc nhược, vị kỷ và thụ động. Nó vừa hạn chế năng khiếu tự nhiên, vừa dễ tạo nên biến cố bùng vỡ ý thức ở tuổi sắp sửa trưởng thành. Đó là mầm móng làm rối loạn xã hội...

Phong trào HĐ đã lấp được cái lỗ hổng của những phương pháp giáo dục bình thường, góp phần tích cực xây dựng con người xứng đáng trong xã hội. Sự thành công của phong trào Hướng Đạo được ông Fisher, Khoa trưởng đại học Oxford, Chủ tịch Ủy Ban Giáo Dục xác nhận:

Phong trào Hướng Đạo là một trong những phát minh tốt đẹp nhất về mặt giáo dục. Cũng như những phát minh vĩ đại khác, thành công của phong trào này ở chỗ nó đặt nền móng trên sự đánh giá một cách xác thực bản tính trẻ em, và nó đã tiếp xúc chặt chẽ với các yếu tố chân thực của bản tính con người...

Và xin lấy lời phát biểu này thay lời kết luận.

Nguyễn Minh Trị

